

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Η ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΨΥΧΗ

Ουδὲν πραγματικώτερον τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς.
Ἡδυνάμη γαλλίστα νὰ εἴπω οὐδὲν πραγματικὸν
ἐκτὸς τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς. Εἰτε λάθωμεν
αὐτὴν ἀπομικῶς εἴτε συλλήθοιν, ἡ ψυχὴ δηλο-
ντι εἴτε τοῦ ὀτόμου εἴτε τοῦ συνόλου εἴνε τὸ
μέγα γεγονός περὶ ὅπας ὁ φαινόμενος κόσμος
στρέψεται. "Οταν ἀναγινώσκωμεν πᾶς ὁ Χριστός,
ἢ ὁ "Οσιρις ἢ ὁ Μίθρας ἢ ὁ Διόνυσος ἐγεννήθη
ἀπέθανε καὶ ἀνέστη ἐνθυμούμεθα τὸ μέγα δράμα
τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς. "Ο, τι συμβαίνει εἰς ἐκά-
στην ψυχὴν τώρα καὶ πάντοτε, διατυπούται κατὰ
διαφόρους ἐποχὰς τῆς ἀνθρωπίνης ἴστορίας ἐν
τῷ βίῳ ἐνὸς προσώπου γεννηθέντος ὅπως γρηγο-
ρεύσῃ ὡς τύπος τοῦ ἀναγεννημένου ἀνθρώπου.
Ἡ ἔννοια αὕτη δύναται παρεγνωρίσθη ἀπο-

δοθείσης πλείονος σημασίας εἰς τὴν ἔκφρασιν αὐτῆς ἢ εἰς αὐτὴν ταύτην. Συνέβη δηλαδή τὸ αὐτὸ διπερ συμβαίνει εἰς ὅλα τὰ ἄλλα ἐνθα λαμβάνεται ύπὸ σπουδαιοτέραν ἐποψίν τὸ ἐξωτερικὸν καὶ λησμονεῖται τὸ ἐνδότερον, - παραβλέπεται τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας. Ἐν πάσῃ ἐποχῇ ὁ ἄνθρωπος γένθηκεν ἐνδόμυχον τινα δίψαν ἀναγεννήσεως ἢ λυτρώσεως. Ἡ δίψα αὕτη εἶνε ἀποτέλεσμα νόμου λειτουργοῦντος ἐν τῇ φύσει τῆς ψυχῆς, τῇ τις ποθεῖ προβιβασμὸν καὶ ἐξέλιξιν. Ἡ περὶ τῆς ἀρχῆς τῆς δίψης ταύτης ἀγνοεί τὸ μήνυεται τὸν ψυχικὸν τοῦτον πόθον ὡς προσδοκίαν τῆρως τινος ἢ θεοῦ ἢ μεσίου. Ο πόθος τῆς ψυχῆς εἶνε τὸ ἰσχυροτέρα ἐν τῇ φύσει δύναμις, τὸ ἐκ τῆς ἐπενεργείας δὲ αὐτῆς δημιουργουμένη ἴδεα ὅγις μόνον λαμβάνει λόγον ὑπάρξεως ἄλλὰ καὶ ἐνσαρκοῦται. Ἄλλ' ὅταν δὲ κόσμος κατόπιν λαμβάνῃ τὴν βιογραφίαν τοῦ οὗτοῦ ἐνσαρκωθέντος ὅντος ύπὸ τὴν ἱστορικὴν τῆς ἀπλῶς σημασίαν σφάλλεται. Ἡ βιογραφία ἐκείνη ἔχει, πλὴν τῆς ἐξωτερικῆς τῆς φύσεως καὶ ἐσωτερικῆς. Ολη ἡ σειρὰ τῶν

γεγονότων ἀπὸ τῆς γεννήσεως μέχρι τῆς ἀναστάσεως εἶνε ἀντανάκλασις τῶν συμβαινόντων ἐν ἔκαστῳ ἀτόμῳ, εἶνε ἔστια τῶν γενικῶν πόθων οἵτινες ἐπέβαλον τὴν ἐνσάρκωσιν. Τὸ γεννηθὲν βρέφος εἶνε οὕτως εἰπεῖν ὁ φακὸς εἰς ὃν συγχεντροῦνται αἱ ψυχικαὶ ίστορίαι ἀπάντων τῶν ποθησάντων ὀναγένησιν καὶ λύτρωσιν. Οἱ ἀνθρωποι ἀρκεῖ ν' ἀπενίζωσιν εἰς τὸ ἐνσάρκωθὲν πρόσωπον ὡς ὑπεργραμμὸν ὅπως γινώσκωσιν ἐαυτὸὺς καὶ ἀπεκδέχωνται λύτρωσιν. 'Αλλ' ἡ ἐξωτερικὴ ἀντίληψις τῆς βιογραφίας τοῦ ἐνσάρκωθέντος προσώπου κωλύει τὴν λύτρωσιν, καὶ ἀναμφιβόλως εἰς τοῦτο δέον νὰ ἀποδοθῇ ἡ μὴ ἐφαρμογὴ τοῦ χριστιανισμοῦ μέχρι τοῦδε. 'Η ἐσωτερικὴ ἀντίληψις τοῦ χριστιανισμοῦ θ' ἀπεκάλυπτεν ἡμῖν τὸ ἐνδότερον στοιχεῖον τῆς τίμετέρας φύσεως καὶ θὰ ὑπεδείκνυε μέθοδον βίου ἐξ αὐτοῦ ἀπορρέουσαν. Θὰ ἐδίδασκεν τίμᾶς ὅτι τὸ ἐνδότερον ἐκεῖνο στοιχεῖον συνίσταται εἰς τὴν ἀγαθότητα, τὴν γλυκύτητα, τὴν χρηστότητα, τὸν ἀνθρωπισμόν, τὸ τίμερον—ἀποτελεῖ τὸν ἡμῖν Χριστόν, τὸν σταυ-

ΕΡΕΣΤΗΡΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΤΟΜΑΣ ΦΛΑΜΑΝΔΙΚΗΣ ΘΕΟΦΑΝΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΠΕΤΡΟΥ

ρούμενον πάντοτε ὑπὸ τῆς ἀμαθείας. Ἡ ἐσωτερικὴ ἀντίληψίς τοῦ χριστιανισμοῦ θὰ δεῖξῃ ἡμῖν δὲ οὐ που ἀγαθότερος ἔχει καὶ Γολγοθᾶς, ἀλλ' οὐ τὸν Γολγοθὰν διαδέγεται πάντοτε νίκη ἀκτινοβολοῦσα αἰγληγ καὶ χάριν. Ἡ ἀναγνώρισις τοῦ νόμου τούτου ἀποτελεῖ τὴν ἀληθῆ χριστιανικὴν πίστιν καὶ ἀρχεῖ ἐπισταμένη ἐσωτερική παρατήρησις πειρα καὶ μνήμη, οἵπως καταστῇ ὁ νόμος οὗτος φρανερός εἰς ἔκαστον. Θὰ κατανοηθῇ δὲ αἱ δοκιμασίαι δι' τοῦ ἡ ἀνθρωπότητος διηγήθεν ἀπετέλεσαν τὸν ἀναπόφευκτον σταθμὸν τῆς πρὸς ἀναγέννησιν πορείας.

Ἡ μελέτη τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς εἶνε κολοσσιαίας σημασίας, διὰ τοῦτο τὴν ἐσωτερικὴν φιλοσοφίαν τάσσει ὡς θεμελιώδες ζήτημα τὴν διάκρισιν τῆς μορφῆς ἀπὸ τῆς οὐσίας. Ἡ ψυχὴ εἶνε οὐσία par excellence δηλαδὴ εἶνε τῇ οὐσίᾳ. Ὁ ύλικὸς κόσμος πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς μορφὴ τῆς οὐσίας ταύτης. Ὅποπτει εἰς τὰ πέντε αἰσθητήρια καὶ οὕτω Ὅποπτειν εἶνε πραγματικός, ἀλλὰ τὰ πέντε αἰσθητήρια τοῦ ἀνθρώπου εἶνε ἐξωτερικὰ ὅργανα

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΙΟΑΝΝΙΝΩΝ

ἔχοντα μόνον πληρεξουσιότητα ν' ἀντιλαμβάνωνται τῆς ἐξωτερικῆς μορφῆς τοῦ κόσμου. Πρὸς ἀντίληψιν τῆς οὐσίας αὐτοῦ εἶνε τὸ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν πιριγραφὲν σύγχρονον τὸ ἐξ αὐτῆς τῆς οὐσίας τοῦ ἀνθρώπου ἀναθρῶσκον. Ἐκ τῆς διακρίσεως τῆς οὐσίας ἀπὸ τῆς μορφῆς προκύπτει φῶς ἐκ δὲ τῆς συγχύσεως αὐτῶν σκότος. Ἐν τῇ διακρίσει καὶ ἐν τῇ προσηκούσῃ ἐκτιμήσει μορφῆς καὶ οὐσίας ἔγκειται ἡ ἐπιστημονικὴ διαύγεια. Ἐν τῇ συγχύσει αὐτῶν ἔγκειται ἡ ἐπιστημονικὴ εἰδωλολατρεία. Τὸ διακρίνειν τὴν οὐσίαν εἶνε ἀληθῶς ἡ πυξὶς τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων καὶ ἡ κλεὶς τοῦ Γνῶθι Σαύτον. Ἡ ἐπιδίωξις τῆς οὐσίας εἶνε ἡ καρποφορωτέρα ἐπιδίωξις ὅτε οὕσα ἐπιδίωξις τοῦ θετικοῦ. Ἐνταυτῷ ὅμως ἡ μελέτη τῆς μορφῆς ὡς ἐκφραζούσης τὴν οὐσίαν εἶνε πολύτιμος καὶ ἀναγκαιοτάτη. Οἰκοδόμοι μεν σύστημα καὶ κόσμον διακρίνοντες ἐπιμελῶς τὴν σφαίραν τῆς μιᾶς ἀπὸ τὴν σφαίραν τῆς ἄλλης. Κεντρικὴ ἔννοια τῆς φιλοσοφίας τοῦ Σωκράτους εἶνε ἀκριβῶς ἡ αὐστηρὰ διάκρισις αὕτη μεταξὺ τοῦ φαίνεσθαι καὶ τοῦ

εἶναι. "Ο, τι οἰκοδομήσης οἰκοδόμησον αὐτὸν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ εἶναι, ἐν δευτέρᾳ μοίρᾳ τιθέμενος τὸ φαίνεσθαι. Πρέπει πρῶτον νὰ εἴνε τι καὶ ἀρκεῖ νὰ εἴνε διὰ νὰ φαίνεται ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ νὰ φαίνεται διὰ νὰ εἴνε. Πᾶσα πρᾶξις γινομένη χάριν τοῦ φαίνεσθαι εἶνε οὐ μόνον φρούδη ἀλλὰ καὶ ἐπιβλαβής. Τὸ εἶναι πάσης πράξεως συνίσταται εἰς τὸ πνεῦμα ὃ φ' ἡ πρᾶξις ἐκτελεῖται. Τὰ πράγματα καὶ αἱ πράξεις ἐκλείπουν ἀλλὰ τὸ πνεῦμα αὐτῶν μένει. Τὴν αὐτὴν ιδιότητα τοῦ ἐμμένειν ἔσαιεὶ ἔχει καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου οὗ τὸ οῷμα εἶνε ἀπλῆ ἔκφρασις δυναμένη νὰ λάβῃ μυρίους τύπους.

Ἡ ψυχὴ χρήζει καλλιεργείας διὰ ν' αὔξανῃ. Μεγάλη ψυχὴ εἶνε προτὸν ἀναριθμήτων αἰώνων καὶ μεγίστης ἐπιμελείας. Ἡ παραγωγὴ τοῦ θαυμασίου προϊόντος τούτου ἀπετέλεσε πάντοτε τὸ ἐλατήριον πάντων τῶν θρησκευτικῶν συστημάτων καὶ θ' ἀποτελέσῃ ἐφεξῆς τὸν σκοπὸν παντὸς κοινωνικοῦ θεσμοῦ. Τὸ ἄτομον καὶ ἡ κοινωνία ἔχουσι τοιαύτην ἀλληλεπίδρασιν, ὥστε ἡ καλ-

ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΚΑΘΗΡΗ ΛΑΗΝΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Θ. ΒΑΡΒΑΡΙΟΥ
ΔΙΕΤΟΥ ΝΗΣΙΑΝ ΚΑΘΗΡΗ ΛΑΗΝΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Θ. ΒΑΡΒΑΡΙΟΥ

λιέργεια ἐκατέρου δέον νὰ εἴνε ταυτόχρονος. Πράγματι ἀμφοτέρων ἡ αὔξησις συμπίπτει καὶ εἴνε ἀνέφικτος ἡ ἐξέλιξις τοῦ ἐνὸς ὅνευ τῆς ἐξέλιξεως τοῦ ἄλλου. Οἱ κοινωνικοὶ θεσμοὶ δέον ν' ἀποβλέπωσιν εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῆς ἀτομικῆς ψυχῆς, πᾶσαι δὲ ἀτομικὴ ψυχὴ νὰ μεριμνᾷ περὶ τῆς ἑαυτῆς καλλιεργείας καθ' ὅσον τοῦτο βοηθεῖ τὴν αὔξησιν τῆς κοινωνικῆς ψυχῆς. Ἡ ψυχὴ τῆς κοινωνίας εἴνε ἡ τροφὸς τῆς ψυχῆς τοῦ ἀτόμου, ἀλλὰ τὸ γάλα ὅπερ τῇ παρέχει τὸ ἀρύεται ἐκ τῆς συμπτώσεως καὶ τῆς συλλειτουργίας τῶν στοιχείων ἔκαστης ἀτομικότητος. Ἐκάστη ψυχὴ χρησιμεύει ὑπὲρ ἔκάστης ψυχῆς ἀλλ' οὐδεμία δύναται ν' αὔξησῃ ἀνεξαρτήτως τῶν ἄλλων. Ἐὰν ἡ ψυχὴ δὲν αὔξανῃ ἐλαττοῦται ἀκατασχέτως. Μικρὰ ψυχὴ δύναται νὰ κατοικήσῃ ἀτελῆ ὄργανισμὸν ὑπάρχει δὲ βαθὺς ψυχικοῦ μεγαλείου δι' ὃν ὁ νῦν ἀνθρώπινος ὄργανισμὸς εἴνε ἀτελῆς, καὶ βαθὺς ψυχικοῦ μεγαλείου δι' ὃν δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη σωματικοῦ ὄργανισμοῦ. Ὁ τελευταῖος οὗτος βαθὺς εἴνε ὁ ὕπατος καὶ ἀποτελεῖ τὸν σκοπὸν τῆς μακραίω-

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ ΕΡΕΥΝΗΜΑΛ ΙΟΑΝΝΙΝΑΣ
ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Θ. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΥ

νος πορείας τῆς ψυχῆς, ἥτις τότε εἶνε ἀπηλλαγ-
μένη τέλεον τῶν περιορισμῶν καὶ τῶν νόμων
τῆς οὐλῆς. Οἱ ἐκ τῆς οὐλῆς περιορισμοὶ ἔχρησί-
μευσαν πρὸς διακέντησιν τοῦ πόθου τῆς ψυχῆς
διπώς ὁδεύῃ, ἐπως δηλαδὴ ποθῇ τὸ ἀγαθὸν τὰ
ὁποῖον εὑρίσκεται ἐκτὸς τῆς οὐλῆς μόνον. "Οχι
ὅτι γέ οὐλη είνε τι φύσει κακόν. Κακὸν ὑπάρχει
μόνον ἀρνητικῶς, θετικοῦ ὕντος μόνου τοῦ ἀγα-
θοῦ καὶ γέ πείρα τοῦ κακοῦ εἶνε πρόδρομος τῆς
πρὸς τὸ ἀγαθὸν ἐλξεως. Τὸ κακὸν συνίσταται εἰς
τὸ σφάλλειν καὶ τὸ σφάλλειν εἶνε σύμφυτον τῇ
οὐλῇ. Φθάσασα εἰς τὸν ὑπατὸν αὗτῆς βαθμὸν ἀνα-
πτύξεως γέ ψυχὴ δὲν υπόκειται πλέον εἰς σφάλμα.
Γνωρίζει τὴν ἀλήθειαν. Ἡ ἀπὸ τῶν περιορισμῶν
τῆς οὐλῆς διαφυγὴ εἶνε οὕτω τὸ υπέρτατον ἀγα-
θόν. Ο πλούτισμὸς τῆς διανοίας δὲν ἀρχεῖ πρὸς
οἰακοστρόφησιν τῆς ψυχῆς διὰ μέσου τοῦ ὠκεανοῦ
τῆς οὐλῆς. Ἐξ ἐναντίας ἐὰν δὲν συνδυάζεται πρὸς
λεπτότητα καὶ τρυφερότητα καρδίας γέ ἐν τῷ
ὠκεανῷ τῆς οὐλῆς περιπλάνησις ἔσται ἀτελεύ-
τητος, ἐκτὸς ἐὰν γέ καταβύθισις θέση τέρμα.

Περιπλάνησιν ἐν τῷ ὡκεανῷ τῆς οὐλῆς λέγων ἐννοῶ
 σειρὰν ἐνσαρκώσεων τῆς ψυχῆς ἐλκομένης αὖθις
 καὶ αὖθις εἰς ἀρχαίας ἔξεις. Ὁ θάνατος ἀπλῶς δὲν
 εἶνε διαφυγὴ ἐὰν ἢ ἐπιζῶσα ψυχὴ αἰσθάνεται ἀκα-
 τάσχετον ἀνάγκην νὰ ἐνσαρκωθῇ καὶ αὖθις. Ἐὰν
 ἐν ἑκάστῃ ἐνσαρκώσει λαμβάνῃ πρόνοιαν νὰ ἐλλατ-
 τώσῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν μελλουσῶν ἐνσαρκώσεων
 καθιστῶσα ἐαυτὴν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον πνευ-
 ματικὴν καὶ αἰσθητικὴν διὰ προσηκούσης καλ-
 λιεργείας δύναται νὰ προσδοκᾷ ἐποχὴν καθ' ἥν
 ἢ μετὰ θάνατον κατάστασις αὐτῆς νὰ εἴνε τοιαύ-
 τη ὥστε νὰ μὴ ἔγη ἀνάγκην νέας ἐνσαρκώσεως ἄλ-
 λως ἢ ὅλη ὑπαρξίας αὐτῆς θὰ συνίσταται ἀπὸ ἀλ-
 ληλοδιάδοχον σειρὰν θανάτων καὶ γεννήσεων, ἢ δὲ
 μετὰ ἕκαστον θάνατον κατάστασις αὐτῆς εἴνε
 συνέγεια τῶν φροντίδων, παθῶν καὶ ἐνοχλήσεων
 τοῦ βίου, τόπος δὲ διαμονῆς ἢ γηίνη ἀτμοσφαίρας
 καὶ ὅ,τι σπείρει ἐν ἑκάστῃ ἐνσαρκώσει θὰ θερίσῃ
 ἐν τῇ προσεγγεῖ. Οὕτω τὰς δοκιμασίας ἡμῶν δέον
 ν' ἀποδίδωμεν εἰς τὸν τρόπον καθ' ὃν ἐζήσαμεν ἐν
 τῇ προηγουμένῃ ἡμῶν ἐνσαρκώσει καὶ δυνάμεθα

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΜΠΕΙΡΙΩΝ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΥΠΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΤΕΧΝΙΑΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΑΝΔΡΕΑΝΤΟΝ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΑΙ ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Θ. ΙΩΑΝΝΙΝΑΣ

νὰ παρασκευάσωμεν ἥδη τὰς περιστάσεις Ὅφ' ἃς
 μέλλει νὰ ζήσωμεν ἐν τῇ προσεχεῖ ἐνσαρκώσει
 μορφοῦντες ἀναλόγως τὸν χαρακτῆρα μας. Ἐν-
 ταῦθα ἔγκειται ἡ ἡμετέρα ἐλευθερία ἐνεργείας
 καὶ ἡ περὶ τοῦ μέλλοντος εὐθύνη ἡμῶν. Ἡ ψυχὴ^{ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ ΚΑΘΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΝΕΩΝ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΕΠΙΠΛΗΤΙΚΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ}
 διαρκούσης τῆς ἐνσαρκώσεως αὐτῆς εἶνε ὡσεὶ ἔ-
 λαιον ἐντὸς λαμπτῆρος. Τῇ ἐπελεύσει τοῦ ὁξυ-
 γόνου ἀνάπτει καὶ φέγγει. "Οπως ἡ φλὸξ εἶνε
 προϊὸν τῆς ἐν τῷ λαμπτῆρι ἐπικοινωνίας τοῦ
 ὁξυγόνου καὶ τοῦ ἐλαίου, οὕτω τὸ ἀνθρώπινον
 πνεῦμα εἶνε προϊὸν τῆς ἐν τῷ σώματι ἐπικοινω-
 νίας τοῦ παγκοσμίου ἥτοι θείου πνεύματος καὶ τῆς
 ψυχῆς. Ἐντεῦθεν ἡ ψυχὴ δὲν δύναται νὰ φέγγῃ
 ἐνόσῳ δὲν ἐπικοινωνεῖ πρὸς αὐτὴν τὸ θείον
 πνεῦμα. Οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων εἶνε λαμπ-
 τῆρες περιέχοντες μὲν ἔλαιον ἀλλὰ ἔσθεσμένοις
 ἡ μὴ ἀναφθέντες. Δὲν πολλαπλασιάζουσι τὸ δοθὲν
 αὐτοῖς τάλαντον. Βεβαίως πολὺ ἔξαρτᾶται καὶ
 ἐκ τῆς ποιότητος τοῦ ἐλαίου. Ἀρίστης ποιότη-
 τος εἶνε ἡ ψυχὴ τοῦ ποιητοῦ ἥτις καὶ εὔχόλως

ἀνάπτει μεταδιδομένου αὐτῇ τοῦ θείου φωτὸς καὶ
ζωηροτέρα λάμπει.

‘Ο γυνήσιος ποιητὴς εἶνε δημιουργὸς διότι ἔχει
τὴν δύναμιν ν’ ἀτενίζῃ εἰς τὰ βάθη τοῦ κόσμου
τῆς ψυχῆς καὶ ν’ ἀντλῇ πραγματικότητας. Οἱ
κοινοὶ τῶν ἀνθρώπων ἔχουσι πολὺ μικρὸν βασί-
λειον· μόνον τέσσαρες τοῖχοι ὅριζουσιν αὐτό. ’Αλλ᾽
ὁ ποιητὴς εἶνε βασιλεὺς ἀπεράντου κόσμου διή-
κοντος εἰς τὰ ἔνδον ἐπ’ ἄπειρον καὶ ἴκανοῦ ἐπ’
ἄπειρον νὰ ἐπιδιψιλεύῃ πᾶν πραγματικὸν ἀγαθὸν
εἰς τὸν μονάρχην αὐτοῦ. ‘Ο ποιητὴς εἶνε ὑπέρ-
τατος ἐν αὐτῷ καὶ πανταχοῦ παρών· ἀγαπᾷ πᾶν
ὅτι ἐν τῷ βασιλείῳ του ὑπάρχει, αἰσθάνεται σφο-
δρότερον καὶ βαθύτερον τῶν ἄλλων ἀνθρώπων.
‘Οταν ἄδη δὲν ἀκούομεν μόνον τὴν φωνὴν αὐτοῦ
ἀλλὰ τὴν φωνὴν ὅλοκλήρου τοῦ κόσμου. ’Εν
τοῖς στίγμασι του τὸ ἥλιόφως γελᾷ· καὶ τὰ ὅρη χαρ-
μοσύνως ἀντηχοῦσι. Σύμπασα ἡ θάλασσα καὶ ἡ
σεμνὴ λαλιά της εἶνε κτῆμα τοῦ ποιητοῦ. ’Εκ-
μυστηρεύονται αὐτῷ αἱ νηρηῖδες καὶ τὸν ἀγαπῶσι
σφόδρα αἱ νύμφαι τῆς γῆς. ‘Ο ποιητὴς γινώσκει

ΕΡΓΑ ΠΗΓΡΙΟ ΕΡΕΤΙΚΟΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΕΠΟΝΤΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΑΣ ΚΑΙ ΛΗΞΙΑΝΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΦΟΡΙΑΣ
ΤΟΜΕΑΣ ΝΕΩΝ ΒΟΣΦΟΡΑΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΘΕΑΤΡΟΥ

τὸ πνεῦμα πάντων τῶν σιγώντων πραγμάτων· πολλαπλασιάζεται ἐν τῇ συνειδήσει πάντων τῶν ἐμψύχων. Εἶνε νέος μετὰ τῆς νεότητος τῆς φύσεως καὶ πανόπτης ως ὁ ἀστερόεις οὐρανός. "Ομοιος ὅν θεῷ εἶνε προσφιλὴς τοῖς θεοῖς, καὶ, ἀρκεῖ νὰ θέλῃ, τὰ πάντα οἱ θεοὶ ἀνακοινοῦσιν αὐτῷ. Μόνος ἐξ ὄλων τῶν υἱῶν τῆς ἀνθρωπότητος ὁ ποιητὴς νοεῖ.

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΑΣ
ΤΟΜΟΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝ. ΚΑΡΑΒΗΝΗΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΘΡΗΣΚΕΙΟΣ ΕΠΙΤΕΛΟΣ